

OTE TYÖHÖN -HANKE OPISKELIJAN MATERIAALI

Sisällys

1. Mistä tulen?	3
• Mitä ammattia tai alaa olen opiskellut, mitä työtä ja millaisia työtehtäviä olen tehnyt?	
• Mitä olen opiskellut suomen kielessä ja millaisilla kursseilla käynyt?	
2. Missä olen nyt?	6
• Mitä teen nyt, missä olen?	
• Millainen persoona olen, millainen työ minulle sopii?	
• Mitä harrastan, mitä osaan ja tykkään tehdä?	
• Mitä asioita osaan suomeksi: Mitkä asiat ovat vaikeita, missä tarvitsen harjoitusta?	
3. Mihin olen menossa?	12
• Mitä työtä tai tehtäviä haluaisin tehdä?	
• Mitä asioita haluan oppia tekemään, missä ja miten voin oppia?	
• Mitä tietoja ja taitoja tarvitsen työelämää varten?	
• Millaista suomen kielen taitoa tarvitsen työelämässä?	
4. Suomalainen työelämä	22
5. Linkkejä	24
• Opiskelu ja työelämä	
• Suomen kielen opiskelu	

1. Mistä tulen?

Mitä koulua olen käynyt, mitä ammattia tai alaa olen opiskellut, mitä työtä ja millaisia työtehtäviä olen tehnyt?

1. Kuinka monta vuotta olit koulussa vanhassa kotimaassa? Millaisissa kouluissa? Mitä opiskelit koulussa? Mitä opiskelit koulun jälkeen, opiskelitko jotakin ammattia tai ammattialaa? Alla on muutamia ammattialoja, mitä ehkä olet opiskellut. Mieti, millaisia ammatteja näillä aloilla on. Huomaa myös, että samoja ammattialoja on sekä ammattikoulussa että ammattikorkeakoulussa.
2. Voi olla, että et ole opiskellut mitään ammattialaa, mutta sinulla on paljon työkokemusta erilaisista töistä. Ehkä olet ollut yrittäjä tai olet ollut perheyrittäjässä töissä. Millaisia töitä olet tehnyt?

Ammattikoulun aloja

Autoala
Hammastekniikka
Hius- ja kauneudenhoitoala
Laboratorioala
Logistiikka
Matkailuala
Puhtaus- ja kiinteistöpalveluala
Rakennusala

Ravintola- ja catering-ala
Sosiaali- ja terveysala
Sähkö- ja automaatioala
Tekstiili- ja muotiala
Tieto- ja tietoliikennetekniikka
Turvallisuusala
Välinehuoltoala

Kuva: Venla Parviainen

Ammattikorkeakoulun aloja

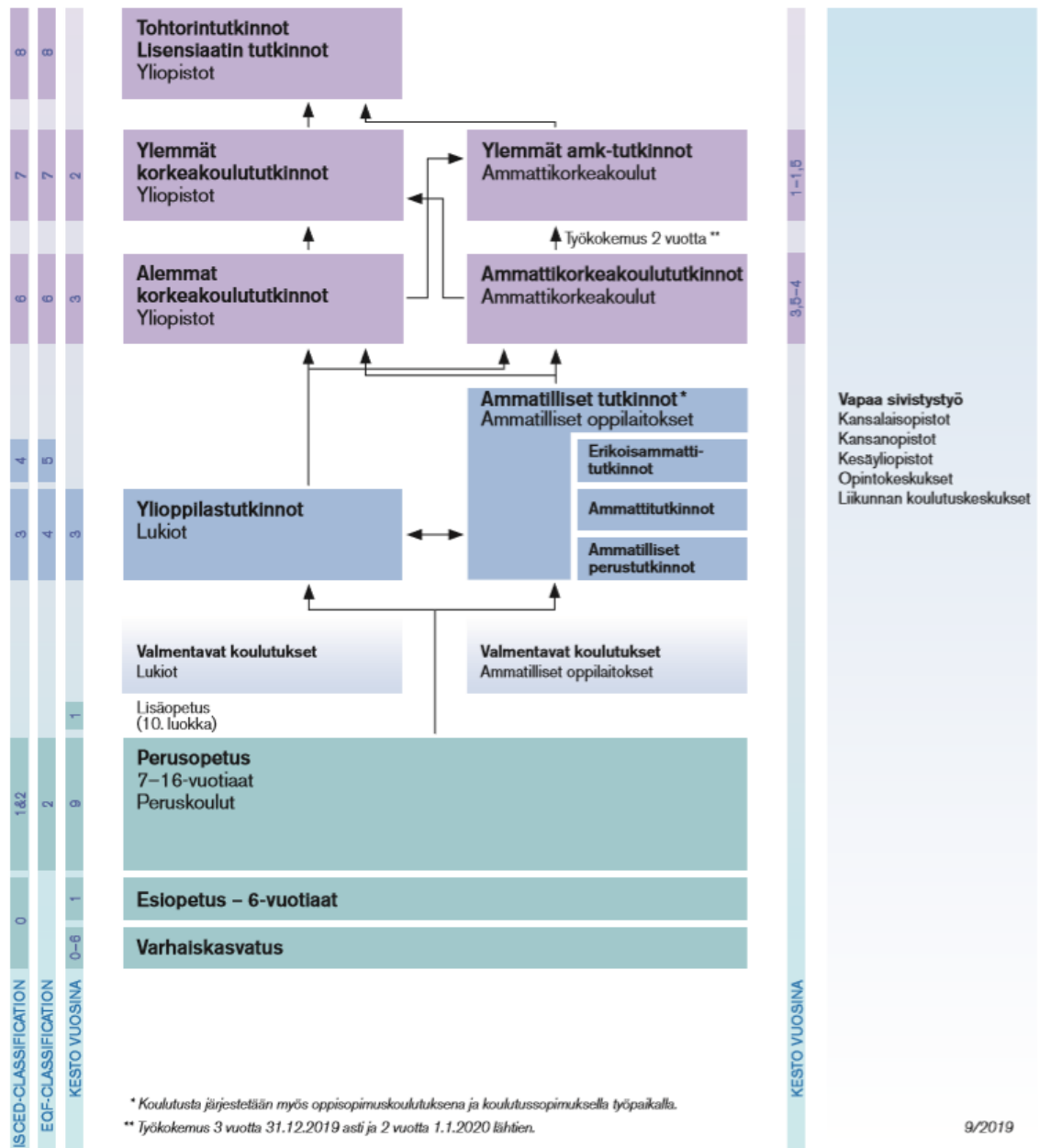
Humanistinen ala
Kasvatusala
Kauppa ja hallinto (liiketalous, johdon assistenttityö ja kielet)
Maa- ja metsätalous
Palvelualat (kauneudenhoito, kirjasto- ja tietopalvelut, liikenne ja kuljetus, liikunta, matkailu, merenkulku, turvallisuus)
Sosiaaliala
Taiteet ja kulttuuri
Tekniikka, teollisuus ja rakentaminen
Terveys ja hyvinvointi
Tietojenkäsittely, tieto- ja viestintätekniikka (ICT) ja kirjasto- ja tietopalvelut

Kuva: Venla Parviainen

Kun kerrot Suomessa, missä kouluissa olet ollut ja mitä olet opiskellut, suomalaiset eivät ehkä tiedä, mikä ja millainen koulu sinun koulusi oli. Voit katsoa tästä kuvasta, millainen koulutusjärjestelmä Suomessa on. Millainen sinun vanhan kotimaan koulutusjärjestelmä oli? Oliko se erilainen vai samanlainen kuin suomalainen koulutusjärjestelmä?

SUOMEN KOULUTUSJÄRJESTELMÄ

Lähde: <https://minedu.fi/koulutusjarjestelma>

Millaisia kouluja ja opiskelupaikkoja Suomessa on?

Suomessa ei ole pakko mennä kouluun, mutta lapsilla ja nuorilla on oppivelvollisuus. **Oppivelvollisuus** tarkoittaa, että kaikkien lasten ja nuorten täytyy oppia ja opiskella.

Esiopetus alkaa, kun lapsi on 6-vuotias tai täyttää 6 vuotta saman syksyn aikana, kun koulu alkaa.

Kouluun lapset menevät 7-vuotiaana ja 16-vuotiaana koulu loppuu. Tämän koulun nimi on **peruskoulu**, ja se kestää yhdeksän vuotta eli luokat 1–9. Alakoulu on luokat 1–6 ja yläkoulu luokat 7–9.

Maahanmuuttajaperheen lapset menevät joskus ensin peruskouluun **valmistavaan opetukseen**, koska siellä he voivat oppia lisää suomea. Sen jälkeen on helpompi mennä kouluun kokonaan suomenkieliseen luokkaan.

Peruskoulun jälkeen nuoret usein menevät **lukioon** tai **ammattilliseen oppilaitokseen**. Lukiossa luetaan paljon eri asioista, ammatillisessa oppilaitoksessa tehdään jo enemmän ammattiin liittyviä tehtäviä, mutta molemmissa opiskellaan.

Lukiossa nuoret ovat yleensä 2–4 vuotta. Lukion lopussa on isot testit monessa kouluaineessa. Näiden testien nimi on **ylioppilaskirjoitukset** ja tutkinnon nimi on **ylioppilastutkinto**. Jos kaikki testit ovat valmiit ja menevät hyvin, nuoresta tulee **ylioppilas** ja hän saa valkoisen ylioppilaslakin. Ylioppilasjuhla lukion lopussa on Suomessa suuri juhla.

Ammattikoulussa voi opiskella monia eri ammatteja. Näissä kouluissa opiskellaan noin kolme vuotta ja opiskelijoilla on paljon työssäoppimista eli harjoittelua työpaikalla. Ammattitutkinnon nimet ovat **perustutkinto**, **ammattitutkinto**, **näyttötutkinto**. Ammattikouluun voi hakea, jos on peruskoulun todistus ja suomen kielen taitoa. Lue lisää ammattikouluista: <https://opintopolku.fi/wp/ammattillinen-koulutus/>

Maahanmuuttajat voivat myös mennä ennen ammattikoulua valmistavaan koulutukseen (VALMA-koulutus). **VALMA**-koulutuksessa opiskelijan suomen kielen taidon tason täytyy olla noin A2.2. Lue lisää VALMASTA: <https://opintopolku.fi/wp/ammattillinen-koulutus/%ef%bb%bfammattilliseen-peruskoulutukseen-valmentava-koulutus/>

Ammattikorkeakouluun ja **yliopistoon** voi hakea lukion tai ammattikoulun jälkeen. Eri kouluihin on erilaiset kokeet eli testit. **Kandidaatin tutkinto** tai Bachelor-tutkinto on alempi, ensimmäinen korkeakoulututkinto.

Maisterin tutkinto on ylempi eli toinen korkeakoulututkinto. Sen jälkeen tehdään tutkimusta ja myöhemmin ehkä saadaan **tohtorin tutkinnon**. Lue lisää ammattikorkeakouluista:

<https://opintopolku.fi/wp/ammattikorkeakoulu/> Lue lisää yliopistoista: <https://opintopolku.fi/wp/yliopisto/>

Mitä olen opiskellut suomen kielessä ja millaisilla kursseilla olen käynyt?

Kysymyksiä kielistä

Mitä kieliä opit lapsena tai nuorena, mitä kieliä olet käyttänyt elämäsi aikana?

Oletko opiskellut kieliä koulussa tai opiskeluaikana ennen kuin tulit Suomeen?

Onko lukeminen ja kirjoittaminen ollut sinulle omalla äidinkielellä tai -kielillä helppoa?

Voitko mielestäsi käyttää omaa äidinkieltä tai -kieliä Suomessa tarpeeksi? Missä, miten ja kenen kanssa?

Kuva: Unsplash/Debby Hudson

Kuva: Unsplash/Priscilla Du Preez

Miten ja missä olet oppinut suomea?

Oletko opiskellut suomen kieltä jollakin kurssilla? Missä? Kuinka kauan? Kenen kanssa?

Mikä on ollut opiskelussa vaikeaa, mikä on ollut helpompaa?

Oliko sinulle helpompaa oppia suullista suomea: puheen ymmärtämistä ja puhumista?

Oliko sinulle helpompaa oppia kirjallista suomea: tekstin ymmärtämistä ja kirjoittamista?

Mitä opiskelit paljon, mitä opiskelit vähemmän?

Miten opiskelit? Luokassa, pienessä ryhmässä, itsenäisesti, kirjallisesti, suullisesti?

2. Missä olen nyt?

Mitä teen nyt, missä olen?

Mitä teet tällä hetkellä? Voit valita tästä lauseet, jotka kertovat jotakin sinusta. Voit jatkaa lausetta.

- Olen kotona pienten lasten kanssa.
- Olen kotona, mutta lapset ovat jo isompia.
- Olen työtön ja etsin työtä.
- En ole varma, voinko tehdä töitä terveyden vuoksi.
- En voi tehdä töitä pitkään tai paljon.
- Olen kurssilla, kielikurssilla tai muulla kurssilla.
- Opiskelen ammattia tai ammatin osaa.
- Olen töissä, osa-aikatyössä, keikkatyössä jne.
- Olen töissä, mutta haluan vaihtaa alaa.
- Teen vapaaehtoistyötä.
- Hoidan perheenjäsentä kotona.

Mieti näitä kysymyksiä.

Mitkä kaikki asiat ovat elämässä hyvin juuri nyt?

Millaista hyvä elämä on sinun mielestäsi?

Mihin haluat käyttää aikaasi?

Jos saisit kolme toivomusta, mitä ne olisivat?

Mitä haluaisit oppia?

Jos saisit paljon rahaa, mitä tekisit?

Teetkö niitä asioita, joista pidät?

Mistä asioista olet kiitollinen?

Mitkä asiat auttavat sinua voimaan hyvin?

Kuva: Venla Parviainen

Millainen persoona olen, millainen työ minulle sopii?

Millainen persoona olen? Millainen luonne minulla on?

rauhallinen	ahkera	sosiaalinen	pirteä	energinen
täsmällinen	ystävällinen	tarkka	huolellinen	ammattitaitoinen
perusteellinen	positiivinen	nopea	päätäväinen	tunnollinen
osaava	kärsivällinen	avoin	aktiivinen	urheilullinen
kielitaitoinen	asiakaspalveluhenkinen		empaattinen	oma-aloitteinen
rehellinen	yhteistyökykyinen		joustava	suora
tehokas	aikaansaava	luotettava	muotitietoinen	

Katso vielä nämä sanat ja etsi sitten sopivat sanat lauseisiin.

asiakaspalveluhenkinen	joustava	kärsivällinen	luotettava	luova	täsmällinen
oma-aloitteinen	rehellinen	reipas	sosiaalinen	tarkka	

- _____ ihminen palvelee mielellään asiakkaita. Hän on kohtelias ja ystävällinen.
- _____ ihmisen kanssa on helppoa työskennellä. Hän voi muuttaa suunnitelmiaan, esimerkiksi vaihtaa työaikaa, jos pomo pyytää.
- _____ ihminen ei väsy eikä hermostu helposti.
- _____ ihminen haluaa tehdä työt oikealla tavalla. Hän puhuu aina totta.
- _____ ihminen keksii itse, miten asiat on hyvä tehdä. Hänellä on omia ideoita. Hän voi olla myös taiteellinen.
- _____ ihminen osaa aloittaa työn itse.
- _____ ihminen puhuu aina totta. Hän ei varasta.
- _____ ihminen tekee asiat nopeasti ja iloisesti.
- _____ ihminen on mielellään toisten ihmisten kanssa.
- _____ ihminen on huolellinen. Hän ei tee virheitä.
- _____ ihminen ei myöhästy. Hän tekee työt huolellisesti.

Millainen on hyvä...

vartija?	poliisi?	matkaopas?	tarjoilija?
opettaja?	lähihoitaja?	koulunkäyntiavustaja?	sihteeri?
kirjanpitäjä?	insinööri?	talouspäällikkö?	myyjä?
sähköasentaja?	putkimies?	linja-auton kuljettaja?	lastentarhanopettaja?
kampaaja?	lähihoitaja?	kosmetologi?	arkkitehti?
hammashoitaja?	kokki?	maalari?	rakennusmies?
siistijä?	hitsaaja?	toimistovirkailija?	varastotyöntekijä?
lääkäri?	toimittaja?	liikunnanohjaaja?	sosiaalityöntekijä?

Kuva: Venla Parviainen

Mitä harrastan, mitä osaan ja tykkään tehdä?

Mitä sinä harrastat? Tässä on 10 tyypillistä, tavallista harrastusta Suomessa:

1. liikunta
2. käsityöt
3. kävely metsässä (esim. koiran kanssa)
4. kuorossa laulaminen
5. sauna
6. lukeminen ja kirjastot
7. mökkeily (olla mökillä)
8. kirjoittaminen
9. elokuvat ja teatteritaide
10. yhdistystoiminta eli ryhmät ja seurat (esim. Suomi-Syyria Ystävyyssseura ry)

Kuva: Venla Parviainen

Millaisia asioita osaat tehdä?

Voit katsoa, mitä kaikkea näistä asioista osaat tehdä.

Osaan...

käyttää tietokonetta	ajaa autoa
käyttää Wordia	kirjoittaa sähköpostia
hoitaa lapsia	tehdä ruokaa
rakentaa huonekaluja	leikata hiuksia
värjätä hiuksia	korjata koneita ommella
tehdä käsitöitä	piirtää tai maalata
laulaa	ohjata ryhmiä
tehdä remonttia	leipoa
laskea rahaa	siivota
puhua monia kieliä	palvella asiakkaita
suunnitella aikatauluja	antaa ensiapua
sottaa jotakin instrumenttia	sisustaa

Kuva: Venla Parviainen

Mitä asioita osaan suomeksi: Mitkä asiat ovat minulle vaikeita, missä tarvitsen harjoitusta?

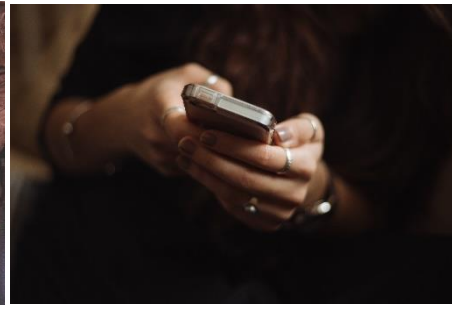
Käytätkö suomen kieltä arkielämässä, työssä, kotona, harrastuksissa? Kuinka paljon, kuinka usein, missä tilanteissa?

	en koskaan	tosi harvoin	pari kertaa kuussa	kerran tai pari kertaa viikossa	joka päivä	monta kertaa päivässä
LUKEMINEN						
Kuinka usein luet tekstiviestejä, sähköpostiviestejä tai muita viestejä suomeksi?						
Kuinka usein luet suomeksi jotakin verkosta?						
Kuinka usein luet sosiaalista mediaa suomeksi?						

Kuinka usein luet suomea lehdistä, mainoksista, ilmoituksista?						
KUUNTELEMINEN						
Kuinka usein katsot televisiota tai lyhyitä videoita suomeksi?						
Kuinka usein kuuntelet radiota suomeksi?						
Kuinka usein kuuntelet musiikkia suomeksi?						
KIRJOITTAMINEN						
Kuinka usein kirjoitat tekstiviestejä, sähköpostiviestejä tai muita viestejä suomeksi?						
Kuinka usein kirjoitat sosiaalisessa mediassa suomeksi?						
Kuinka usein kirjoitat pitkiä tekstejä suomeksi? (esim. kursseilla tai töissä)						
PUHUMINEN						
Kuinka usein puhut suomea perheen tai kavereiden kanssa?						
Kuinka usein puhut suomea kursseilla, töissä tai muualla kuin kotona?						
Kuinka usein puhut suomea puhelimesta?						
Kuinka usein puhut suomea uusien ihmisten kanssa?						

Kuva: Unsplash/Matthew Henry

Kuva: Unsplash/Priscilla Du Preez

Mikä suomen kielessä on sinulle helppoa, mikä vaikeaa?

Lukeminen, kirjoittaminen, kuunteleminen, puhuminen? Sanasto ja kielioppi?

Mieti, millainen kielitaito sinulla omasta mielestäsi on:

- A1 Ymmärrät vähän tuttuja sanoja. Osaat perussanastoa ja osaat kirjoittaa hyvin vähän. Et puhu tai kirjoita pitkiä lauseita.
- A2 Ymmärrät tuttuja sanoja ja teemoja. Osaat lisää perussanastoa ja osaat puhua ja kirjoittaa jo vähän lauseita. Tarvitset toisen apua keskustelussa.
- B1 Ymmärrät tavalliset arkisanat ja pääasiat siitä, mitä ihmiset puhuvat. Uutta sanastoa ja asioita on paljon. Osaat jo käyttää suomea itse arkielämässä, mutta tarvitset lisää sanastoa. Osaat kirjoittaa, mitä ajattelet jostakin asiasta.
- B2 Ymmärrät suurimman osan tavallisesta arkikielestä ja opit vielä uusia sanoja. Osaat käyttää suomea itsenäisesti paljon ja monipuolisesti. Osaat kirjoittaa monista asioista aika pitkiä tekstejä.
- C1–C2 Taitavan kielenkäyttäjän taso, jo lähellä äidinkielistä kielenkäyttäjää.

Lue lisää: <https://europass.cedefop.europa.eu/fi/resources/european-language-levels-cefr>

3. Mihin olen menossa?

Mitä työtä tai tehtäviä haluaisin tehdä?

Mitä, millaista työtä haluaisit tehdä? Millä alalla?

Mitä ammatteja sinulle sopivalla alalla tai aloilla on?

Missä voi opiskella sinun ammattia?

Mitä sinun ammatin työpaikkoja on Suomessa?

Mitä työtehtäviä on sinun ammatissa?

Mikä on sinun ammatin työllisyystilanne Suomessa? Katso: www.ammattibarometri.fi

Millainen ihminen sopii tähän työhön?

Miksi sinä olet kiinnostunut tästä ammatista?

Eri alojen töitä

1. Missä kaupan alan työntekijä on työssä?
2. Missä puhdistuspalvelualan työntekijä on työssä?
3. Missä rakennustyöntekijä on työssä?
4. Mihin sosiaalialan työntekijä menee työhön?
5. Mihin terveysalan työntekijä menee työhön?
6. Mitä työtehtäviä on kiinteistöpalvelualalla?
7. Mitä työtehtäviä on kuljetusalalla?
8. Mitä työtehtäviä on kauneudenhoitoalalla?
9. Mitä työtehtäviä on varastoalalla?
10. Mitä työtehtäviä on sosiaalialalla?

Etsi oman ammatin vapaita työpaikkoja. Avaa verkkosivu www.mol.fi – Avoimet työpaikat. Etsi kiinnostava työpaikka. Kirjoita hakusanaksi sinun ammatti. Lue työpaikkailmoitus ja vastaa kysymyksiin.

1. Mikä on työpaikan nimi?
2. Milloin työ alkaa?
3. Onko työ vakituinen vai määräaikainen?
4. Onko työ vuorotyötä?
5. Miten työtä haetaan?
6. Keneltä voi kysyä lisätietoja?

Mitä asioita haluan oppia tekemään, missä ja miten voin oppia?

Missä koulussa näitä ammatteja voi opiskella? Kirjoita viivalle sopiva numero 1) ammattikoulu, 2) ammattikorkeakoulu tai 3) yliopisto.

___ vartija	___ poliisi	___ hotellinjohtaja
___ tarjoilija	___ opettaja	___ lähihoitaja
___ koulunkäyntiavustaja	___ sihteeri	___ kirjanpitäjä
___ insinööri	___ talouspäällikkö	___ myyjä
___ sähköasentaja	___ bussinkuljettaja	___ lastentarhanopettaja
___ kampaaja	___ putkimies	___ lähihoitaja
___ kosmetologi	___ arkkitehti	___ kokki
___ rakennusmies	___ hammashoitaja	___ maalari
___ siistijä	___ tulkki	___ toimistovirkailija
___ varastotyöntekijä	___ hitsaaja	___ lääkäri
___ liikunnanohjaaja	___ sosiaalityöntekijä	___ huoltomies

Haluaisitko ammattikouluun?

Ammattikouluopiskelu vaatii usein B1-tason suomen kielen taitoa. Ennen ammattikoulua voi mennä ensin valmistavaan koulutukseen. Sen nimi on **VALMA-koulutus**. Koulutuksessa suomen kielen taidon tason täytyy olla A2.2. Ammattikouluissa on myös ammattikoulutuksia erityisesti maahanmuuttajille, mutta niitä on aika vähän (kielitasovaatimus on noin A2.2–B1.1).

Ammattikoulussa opiskellaan ammattiasioita mutta myös samoja aineita kuin peruskoulussa, esimerkiksi matematiikkaa ja kieliä. Kun opiskelet ammattia, voit saada tukea suomen kielen opiskeluun. Silloin koulutuksen nimi on **S2-tuettu koulutus**. S2-tuettu koulutus sopii sinulle, jos äidinkieli ei ole suomi ja tarvitset vielä lisää suomen kielen opiskelua.

Ammattikoulussa opiskellaan 2–3 vuotta. Sen jälkeen saat ammatillisen **perustutkinnon**. Jos opiskelet lyhyemmän ajan, voit suorittaa ammatin osia eli **osa-tutkintoja**.

Mitä ammattikoulussa voi opiskella?

Esimerkiksi:

- Autoalan perustutkinto
- Hammastekniikan perustutkinto
- Hius- ja kauneudenhoitoalan perustutkinto
- Laboratorioalan perustutkinto
- Logistiikan perustutkinto
- Matkailualan perustutkinto
- Puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan perustutkinto
- Rakennusalan perustutkinto
- Ravintola- ja catering-alan perustutkinto
- Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto
- Sähkö- ja automaatioalan perustutkinto
- Tekstiili- ja muotialan perustutkinto
- Tieto- ja tietoliikennetekniikan perustutkinto
- Turvallisuusalan perustutkinto
- Välinehuoltoalan perustutkinto

Tiedätkö, mikä on oppisopimus? Lue lisää tästä ja katso videot: <https://opintopolku.fi/wp/oppisopimus/>

Mitä tietoja ja taitoja tarvitsen työelämää varten?

Työnhakuprosessi

1. Kirjoita cv ja työhakemus.
2. Etsi työpaikkailmoitus (www.mol.fi).
3. Lähetä työhakemus ja cv työpaikkaan.
4. Mene työhaastatteluun työnantajan luo.
5. Kirjoita työnantajan kanssa työsopimus (työtehtävä, työsuhde, työaika, palkka, loma).
6. Kuuntele ja kysy, kun saat perehdytystä ja aloita työt.
7. Kun työt loppuvat, työnantaja voi irtisanoa sinut. Jos haluat itse lopettaa, voit irtisanoutua. Silloin sinulla alkaa työttömyys eli olet työtön.

Ansioluettelossa on

- sinun henkilötiedot
- sinun koulutus (vanhasta kotimaasta ja Suomesta)
- sinun työkokemus (vanhasta kotimaasta ja Suomesta)
- sinun kaikki suomen kielen kurssit
- sinun kielitaito
- sinun tietotekniikkataidot
- sinun harrastukset ja vapaaehtoistyöt

Kuva: Unsplash/Kaitlyn Bake

Seuraavilla sivuilla voit harjoitella hakemuksen kirjoittamista.

Nimi: _____

Osoite: _____

Puh.: _____

sähköposti: _____

____.____.20__

HENKILÖTIEDOT

syntymäaika: _____

syntymäpaikka: _____

KOULUTUS

Ammatin nimi

koulun nimi

vuosiluvut

_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

KURSSIT

Kurssin nimi

koulun nimi

päivämäärät

_____	_____	_____
_____	_____	_____

TYÖKOKEMUS

ammatin nimi

työpaikan nimi vuosiluvut

_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

MUU OSAAMINEN

KIELITAITO (välttävä, tyydyttävä, hyvä, erinomainen)

- _____ – äidinkieli
- _____ – _____
- _____ – _____

AJOKORTTI

- _____

DIGITAIKOT

- _____, _____, _____

HARRASTUKSET

- _____, _____, _____

Kuva: Unsplash/William Iven

Seuraavilla sivuilla voit harjoitella ansioluettelon kirjoittamista.

OMA NIMI

HAKEMUS

Osoite

Puhelinnumero

Sähköposti

____.____.20__

TYÖPAIKAN NIMI: _____

Osoite: _____

Haen...

Olen...

Olen ollut työssä...

Osaan...

Olen opiskellut...

Työntekijänä olen...

Suomen kielen taitoni on...

Äidinkieleni on...

Tällä hetkellä...

Tulen mielelläni tapaamaan ja kertomaan enemmän itsestäni.

Parhain terveisin,

allekirjoitus

LIITE: ANSIOLUETTELO

Työhaastattelu

Mitä sinulta kysytään työhaastattelussa? Mieti kysymyksiä ja kirjoita vastaukset.

1. Millaista työkokemusta sinulla on?
2. Millainen koulutus sinulla on?
3. Mitä kieliä sinä puhut?
4. Millainen työntekijä olet?
5. Miksi haluat tämän työpaikan?
6. Millaisesta työstä sinä tykkäät?
7. Kerro kolme hyvää puolta itsestäsi.
8. Kerro kolme huonoa puolta itsestäsi.
9. Miksi työnantajan pitäisi valita juuri sinut?

Mieti, mitä vastaisit.

Mitkä ovat sinun vahvuudet ja heikkoudet?

Mitä ystäväsi tai työkaverisi kertoisivat sinusta?

Mitä puolia haluaisit kehittää itsessäsi?

Minkälaisista työtehtävistä pidät?

Millainen on mielestäsi hyvä työpaikka?

Millainen on mielestäsi hyvä johtaja?

Entä huono johtaja?

Minkälainen on unelmiesi työpaikka?

Mitkä asiat aiheuttavat sinulle stressiä?

Miten toimit stressitilanteessa?

Miten reagoit saamaasi kritiikkiin?

Työskenteletkö mieluummin yksin vai tiimissä?

Mikä on sinulle tärkeää työssä?

Kuva: Unsplash/David Siglin

Kuva: Unsplash/Ahmad Gunnaivi

Kuva: [Unsplash/Christina@wocintechat.com](https://unsplash.com/photos/Christina@wocintechat.com)

Oletko menossa työkokeiluun, työharjoitteluun? Tässä joitakin hyviä ohjeita sinulle.

1. Muista kysyä, milloin työt alkavat, tarkka aika.
2. Vie ensimmäisenä päivänä kopio sopimuksesta esimiehellesi.
3. Valmistaudu vastaamaan kysymyksiin. Sinulta varmaan kysytään, kuka sinä olet, mitä ja missä sinä opiskelet ja miksi olet työharjoittelussa.
4. Jos et tiedä, mitä pitää tehdä työssä, kysy apua työkavereilta tai esimieheltä.
5. Muista olla työssä aktiivinen, täsmällinen ja oma-aloitteinen!
6. Tee työtehtävät, jotka sinulle annetaan!
7. Kysy aina, jos et ymmärrä!
8. Puhu suomea niin paljon kuin mahdollista! Puhu tauolla suomea työkavereiden kanssa.
9. Tutustu työpaikan ammatteihin. Voit myös haastatella työkaveriasi hänen työstä.
10. Jos sinulle tulee ongelma, puhu asiasta työkaverin tai esimiehen kanssa.
11. Jos sairastut, soita heti aamulla harjoittelupaikkaan. Sinun pitää näyttää sairauslomatodistus työpaikalla, kun menet takaisin töihin.
12. Jos sinulla on sovittu aika johonkin, kysy ajoissa lupa poissaoloon, ei vasta edellisenä päivänä.
13. Älä hoida omia asioita työpäivän aikana. Käytä omaa puhelinta vain silloin, kun on tauko.
14. Kirjoita harjoittelun aikana päiväkirjaa, niin voit seurata, mitä kaikkea uutta opit.
15. Pyydä esimieheltä todistus, kun harjoittelu loppuu. Voit myös pyytää häntä suositteelijaksi.

Millaista suomen kielen taitoa tarvitsen työelämässä?

Erilaisissa töissä ja erilaisilla työpaikoilla tarvitaan erilaista suomen kielen taitoa: joissakin paikoissa täytyy olla erittäin tarkka kielestä (esim. sairaala, terveyskeskus), joissakin paikoissa voi saada paljon apua muilta eikä tarvitse tehdä työtehtäviä suomeksi yksin (esim. päiväkotia, asukastalo).

Tässä on joitakin sivustoja, joiden avulla voit harjoitella erityisesti suomen kieltä eri työelämän ammateissa. Löydät materiaalit myös niin, että kirjoitat Googleen materiaalin nimen.

- **Tekoihin.fi** -sivustolle on kerätty eri alojen materiaaleja, ja voit etusivulta valita sopivan alan ja etsiä lisää harjoituksia ja sanastoja: <https://www.tekoihin.fi/oppimateriaaleja/>
- **kotisuomessa.fi**
 - Työelämä <https://www.kotisuomessa.fi/web/site-45256/state-jurdgmbtei/front-page>
 - Autot ja kuljettaminen
 - Konepaja
 - Terveys ja hyvinvointi
 - Matkailu ja ravitseminen
 - Rakentaminen
 - Kauppa
 - Koulutus

- Puhdistuspalvelu
 - Ammattipeli
 - Puhelinkäyttäjätymistä ja kielitietoa
 - Työelämävalmiudet
 - Tulityöturvallisuus
 - Työturvallisuus
 - Tervetuloa töihin!
- **Suomi taskussa** <http://suomitaskussa.eu/>
 - Työ
- **Ruokaa hygieenisesti** <http://www03.edu.fi/oppimateriaalit/ruokaahygieenisesti/app/>
 - Palvelualat, sosiaali- ja terveysala
- **Pesulle ja puhtaaksi -hygieniataitopeli** <http://puhtausfi.oph.oodles.fi/>
- **Metallituotemaalaus** <http://www03.edu.fi/oppimateriaalit/metallituotemaalaus/>
- **Hitsaa hiirellä** http://www03.edu.fi/oppimateriaalit/hitsaa_hiirella/
- **Duuniin.fi – puhdistuspalvelualan laaja opas** <https://www.hyria.fi/files/87/Puhdistuspalvelu.pdf>
- **Laboratorioanalyysit** <http://www03.edu.fi/oppimateriaalit/laboratorio/index.html>
- **Kunnossapito** <http://www03.edu.fi/oppimateriaalit/kunnossapito/>
- **Toiminnallista matematiikkaa elintarvikealoille** <https://www.oph.fi/fi/oppimateriaali/toiminnallista-matematiikkaa-elintarvikealoille>
- **Turvallisuusalan oppimateriaali** <http://www03.edu.fi/oppimateriaalit/turvallisuus/>
- **Ihohoidon oppimisaihio** <http://www11.edu.fi/iholla/>
- **Laatuvirheitä leipomossa** <http://www03.edu.fi/oppimateriaalit/leipomo/>

Sanastoja

- **Eri alojen sanastoja koontina** <https://peda.net/pori/perusopetus/opiskelun-tuki/mmo/mk3/tyohaku>
- **Liiketalouden ja hallinnon alan sanoja ja käsitteitä** <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/liiketalouden-ja-hallinnon-alan-sanoja-ja-kasitteita>
- **AmME -kuvapankki eri aloilta** <http://www11.edu.fi/amme2/>
- **Puhvi – puhdistuspalvelualan virtuaaliset oppimisympäristöt** http://www.puhvi.info/?page_id=574
- **Tekoihin.fi – Laajasti eri alojen sanastoja mm.**
 - **siivousala** <https://www.tekoihin.fi/sanastoharjoituksia-5/>
 - **hoitoala** <https://www.tekoihin.fi/sanastoharjoituksia-4/>
 - **maalausala** <https://sites.google.com/view/maalaussanoja>
 - **ravintola-ala** <https://www.thinglink.com/video/989156967521976322>
- **Quizlet** – Kirjoita hakusana ja etsi valmiita sanastoja eri aloilta! Kannattaa kokeilla erilaisia hakusanoja.

4. Suomalainen työelämä

Työelämä Suomessa voi olla samanlaista tai erilaista kuin sinun vanhassa kotimaassasi. Yleensä joitakin eroja on, ja siksi on hyvä tietää, mikä on tyypillistä ja tavallisessa suomalaisella työpaikalla. Alla on kuusi tärkeää asiaa suomalaisesta työökulttuurista. Ne sinun on hyvä tietää.

Täsmällisyys

On erittäin tärkeää tulla ajoissa töihin. Työ alkaa ja loppuu tarkalleen silloin, kun on sovittu.

Tasa-arvo

Miehet ja naiset tekevät kaikenlaisia töitä. Johtaja voi olla nainen tai mies. Kaikkien työntekijöiden täytyy kunnioittaa toisiaan, kaikki ovat tasa-arvoisia.

Oma-aloitteisuus

Työntekijän pitää olla oma-aloitteinen. Oma-aloitteisuus tarkoittaa esimerkiksi tätä: Kun saat yhden työn valmiiksi, älä jää odottamaan. Aloita uusi työ itse. Jos et tiedä, mitä voit tehdä, kysy.

Luottamus

Työnantajat luottavat siihen, että työntekijät tekevät mitä sovitaan. Kun lupaat tehdä jonkin asian, tee se. Työn tekemistä ei aina valvota tai töitä tarkisteta. Työ tehdään valmiiksi siinä ajassa kuin on sovittu.

Puhuminen

Työpaikalla puhutaan yleensä suoraan ja lyhyesti. Jos et ymmärrä ohjeita, voit sanoa sen suoraan.

Kahvi

Kokoukset alkavat usein kahvilla. Silloin suomalainenkin puhuu small talkia.

Kuva: Venla Parviainen

Työelämän sanastoa

1. Valitse laatikosta sopiva sana selitykselle.
2. Juttele kaverin kanssa missä järjestyksessä nämä asiat tapahtuvat.

työsopimus	perehdytys	osa-aikatyö	cv
työhakemus	vakituinen työ	työnhakija	ylityö
sijainen	työkokemus	työhaastattelu	palkka
työpaikkailmoitus	kokoaikatyö	määräaikainen työ	

1. Mainos vapaasta työpaikasta esim. internetissä tai sanomalehdessä.
2. Kun sinä haet työpaikkaa, sinä kirjoitat kirjeen ja kerrot, että haluat tulla töihin.
3. Työaika on maksimi 6 tuntia päivässä tai 30 tuntia viikossa.
4. Työnantajan ja työntekijän allekirjoittama paperi, jossa sovitaan esim. työajasta ja palkasta.
5. Keskustelu jossa sinä puhut työnantajan kanssa. Keskustelun jälkeen työnantaja päättää, saatko sinä työpaikan.
6. Ihminen joka etsii työtä.
7. Työhaastattelussa työnantaja kysyy sinun työhistoriasta.
8. Sinun työaika on noin 8 tuntia päivässä, 5 päivää viikossa.
9. Kun sinulla on uusi työpaikka, sinun esimies kertoo sinulle työstä ja työpaikasta.
10. Työntekijälle maksetaan rahaa tehdystä työstä.
11. Jos työntekijä on sairaana, hänen tilalle voi tulla toinen työntekijä.
12. Työ jonka teet työajan jälkeen, jos sinulla on paljon työtä.
13. Pysyvä työ = jatkuva työ
14. Työsopimuksessa lukee aika, milloin työ alkaa ja milloin se loppuu.
15. Ansioluettelo

Kuva: Unsplash/Cytonn Photography

5. Linkkejä

Opiskelu ja työelämä

Movingtofinland.fi

<http://www.movingtofinland.fi/tervetuloa> (suunnattu pakolaisille, eri kielillä)

Työelämä tietoa maahanmuuttajille

<http://www.tyoelamanverkko-opisto.fi/materials/petmo/index.htm>

Töissä Suomessa

<https://www.ttl.fi/tyoyhteiso/monikulttuurinen-tyoelama/toissa-suomessa-tietoa-maahanmuuttajalle-13-kielilla/>

Suomen koulutusjärjestelmä <http://minedu.fi/koulutusjarjestelma>

Opintopolku

<https://opintopolku.fi/wp/fi/>

Ammattibarometri <https://www.ammattibarometri.fi/>

Koulutukset maahanmuuttajalle <https://www.mamuko.fi/>

Ammattinetti <http://www.ammattinetti.fi/>

JHL:n alat <https://www.jhl.fi/tyoelama/ammattialat/>

Työmarkkinatori <http://tyomarkkinatori.fi/fi/>

Yrittäjäksi haluavalle

<http://theshortcut.org/>

<https://newcohelsinki.fi/fi/>

Verkosta löydät tietoa esimerkiksi kirjoittamalla Googleen

TE-palvelut, Oikotie, Seure, Barona, Duunitori, Työmarkkinatori, LinkedIn sekä eri työpaikkojen ja ammattijärjestöjen rekrytointisivustojen nimet.

Suomen kielen opiskelu

Suomen kielen kursseja:

<http://www.finnishcourses.fi/fi> (pääkaupunkiseutu, Turun seutu, Tampereen seutu tai online = verkossa opiskelu)

Tietoa Suomesta monella eri kielellä sekä linkkejä eteenpäin:

InfoFinland <https://www.infofinland.fi/#>

Maahanmuuttajien Helsinki <https://www.hel.fi/maahanmuuttajat/fi/maahanmuuttajat>

Suomen kielen keskustelukerhoja ja lukuryhmiä:

Kirjastojen kielikahvilat

<https://www.helmet.fi/fi->

[FI/Tapahtumat_ja_vinkit/Uutispalat/Suomen_kielen_kielikahvilat_ja_keskustel\(48366\)](FI/Tapahtumat_ja_vinkit/Uutispalat/Suomen_kielen_kielikahvilat_ja_keskustel(48366))

Luetaan yhdessä -ryhmät

<http://luetaanyhdessa.fi/materiaalipankki/oppimateriaalit/kulttuuri-ja-yhteiskuntatieto/>

Itseopiskelumateriaalia:

kotisuomessa.fi

<https://kotisuomessa.fi/web/site-155213/state-jurdkmbrei/front-page>

Suomi taskussa <http://suomitaskussa.eu/>

Osallisena verkossa

<https://www.osallisenaverkossa.com/s2-materiaalit?fbclid=IwAR2lvtwLJOG-SW7Ql0oCk1BrPzyIXb0kU6-8cMaIZXMa81g963Af-wRPik8>

Selkosanommat

<https://selkosanommat.fi/>

Selkouutiset

<https://yle.fi/uutiset/osasto/selkouutiset/>

Osaan suomea -videot ja muut materiaalit

<https://www.osaansuomea.fi/materiaalit/linkkeja-ja-vinkkeja-opiskeluun/>

Suomi-koulujen tuki ry., kuuntelujat <http://www.suomikoulut.fi/yki/>

Osaan Suomessa – perustaitoja ja tietoa

<https://osaansuomessa.fi/>

Töissä Suomessa -kuunteluharjoitusta

<http://randomfinnishlesson.blogspot.com/2019/02/toissa-suomessa.html>

YLE Areenan ohjelmat *tekstien kanssa* <https://areena.yle.fi/tv> →

Voit katsoa YLE Areenassa esimerkiksi näitä:

Luottomies – Emmy-ehdokas! <https://areena.yle.fi/1-3671655>

Rakkautta vain – improvisoitua deittailua <https://areena.yle.fi/1-4000440>

Syke – sairaalasarja <https://areena.yle.fi/1-3148871>

Pirjo – sketsisarja <https://areena.yle.fi/1-4484176#autoplay=true>

Elossa 24 h – Tosielämän draamaa sairaalassa! <https://areena.yle.fi/1-3783740>

Uusi päivä – saippuasarja <https://areena.yle.fi/1-3257950>

M/S Romantic – jännitystä! <https://areena.yle.fi/1-4537998>

Aki Kaurismäen elokuvat <https://areena.yle.fi/tv/ohjelmat/30-684>

Lisää elokuvia <https://areena.yle.fi/tv/ohjelmat/elokuvat>

Muista, että tärkeää on käyttää kieltä niin usein ja niin paljon kuin voi. On myös hyvä löytää verkosta, televisiosta tai radiosta jotakin sellaista ohjelmaa tai materiaalia, mitä haluat katsoa ja kuunnella sitä joka tapauksessa. Silloin suomen kieli ei ole kaikkein tärkein asia: kun asia tai teema kiinnostaa, sinulla on motivaatiota oppia samalla myös suomen kieltä. Onnea matkaan – ja sisua!